

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Sønderjydske

MAANEDSSKRIFT

Udgivet af Historisk Samfund for Sønderjylland
ved Claus Eskildsen og H. Lausten-Thomsen

INDHOLD:

Arne Fog Pedersen: Johan Wegener.

J. Raben: Oldtidsmindesmærker paa Als restaureres.

Hans Hansen Toft: Af Jes Bossen Skovs Fortællinger.

Samleren.

Aktieselskabet
Assens Bank

Assens

**Den lollandske Landbo-
stands Sparekasse**

NAKSKOV Stiftet 1870

Indskudskapital ca. 52 Mill.
Reserver ca. 3,8 Mill.

*Landbostandens
Sparekasse*

Nykøbing F. Tlf. 197-119

Aktieselskabet

Landbobanken i Skive
SALLING BANK

Kontortid: 9-12 og 2-5
Lørdag 9-2,

Telefon 700 . Skive.

Aktieselskabet

*Banken for Hobro
og Omegn*

Aktieselskabet

STRUER BANK

STRUER

*Støt de
sønderjydske Indsamlinger*

Tønder Landmandsbank ^{A/s}

Kontorer i Tønder - Skærbæk - Ballum - Brede - Brøns
Bylderup Bov - Frifelt - Højer - Tinglev - Visby

Graasten Bank ^{A/s}

Kontortid 9-12 & 2-4

Lørdag 9-1

GRAASTEN

Banken for Skanderborg og Omegn

Kontortid 10-3 Telefon 516, 517 og 518

Skanderborg

Rødning Bank

Aktieselskab

Rødning

**Sparekassen for Svendborg
og Omegn**

Svendborg

**Sparekassen
for Haderslev Byes Omegn**

Telefon 2133, 2 Linier.

Postgiro 8356.

HADERSLEV.

Horsens Landbobank ^{A/s}

Kontortid 9¹/₂-12¹/₂ og 2¹/₂-4¹/₂

HORSENS

Sparekassen i Nykøbing paa Falster

Indskudskapital ca. 41 Mill. Kr.

Reserver ca. 4 Mill. Kr.

Telefon 216

Sønderjyllands Kreditforening

Haderslev

Spare- og Laanekassen for Hobro og Omegn

HOBRO — Telefon 13

Reserveret

„B“.

Sparekassen for Skagen og Omegn

Telefon 57

Skagen

absolut

ABSALON

naar Forsikring skal tegnes

Aktieselskabet

Handels- og Landbrugsbanken

Silkeborg

Telf. 1024 (4 Linier)

SIZEGTSFORSKRINES BIBLIOTEK

HORSENS HAVN

- ◆ Mange moderne Stykgodskraner.
- ◆ 7,00 m Vanddybde.
- ◆ Havnen kan besejles Dag og Nat.
- ◆ Store Arealer ved Kaj og Jernbanespor ledige til Udleje.

Aktieselskabet

Tapetfabriken „FIONA“

FAABORG

Nakskov Dampmølle

Aktieselskab

NAKSKOV

A. Nielsen & Co. A/S.

Nykøbing Falster

Poul Clausen

Brørup - Telf. 179

Stole og Møbler

Lyngby Cementstøberi

C. M. NIELSEN

TELEFON 330

Fremvej 1b. Gyldendalsvej 6

A/S Sønderjydske

Frøforsyning

Frøavl og Frøhandel.
AABENRAA

Aktieselskabet

SIMON BRØND & CO.

Barnevognsfabrik

Vejen

A. W. MILLING

Aktieselskab

Østerbro 37 a Telf. 88 og 89

AALBORG

Aktieselskabet

Køge Trævarefabrik

Køge

Bornholms Andels-Hørfabrik

A. m. b. A.

Tlf. 277 — Aakirkeby

Giro 21936

Åskov Møbelsnedkeri

pr. Vejen.

SØREN OLESEN

Midtjyllands Ægekспорт

ved A. Tornvig-Jensen.

BRANDE

Telefon 84 og 185

Brunkul købes og sælges.

Vestergaard Poulsen

Trikotagefabrik

Telf. 117

IKAST

Sydfyns Frøavl A/s

Møllergade 88 Telf. 355

SVENDBORG

A/s Kulkompagnie

A/s De forenede
Kalkværker

Thisted

Thisted

Andels-Svineslagteri

Morsø Textilfabrik A/

Telefon 575 (2 Linier)

Nykøbing Mors

Hede Niensens Fabrik A/

Cykler - Cykledele - Radio

Horsens

P. Juhl Nielsen

Entreprenør

Tlf. 213

Gl. Kirkevej 45 . Herning

Skive
Tømmerhandel A/

Skive

Frederikshavn

Mælkeforsyning

Reserveret

S. S. V.

Vilh. Jensen

Murermester . Cementstøber

Tagsten . Mursten . Rør

Brande . Telf. 53

Sorø Amtstidende

Dagligt Gennemsnits-Oplag
for 2. Halvaar 1943 if. Dansk
Oplagsk. 16.463 Eksempl.

Akциденstrykkeri, Lystryksanstalt, Chicofabrik, Bogbinderi
Hovedkontor: Slagelse. Telf. 2000.
Hovedstadskontor: Axelborg, Telf. Palæ 4758.

HEJMDAL

Landsdelens Blad

Ajdske Tidende

Syd- og Sønderjyllands
største Blad.

Oplag:

Hverdage ca. 21.000 Eksp.

Søndage ca. 23.300 Eksp.

Lolland-Falsters
Stiftet **Tidende** 1805

Hovedkontor: Nykøbing Falster Landsdelens ældste Blad

Roskilde Dagblad Byens og Egnens Blad
Søger De Husassistent eller anden Medhjælp, da averter i Roskilde Dagblad. Søger De Plads i Nærheden af København, faar De den bedst gennem en Annonce i Roskilde Dagblad. Vort Trykkeri leverer Tryksager af enhver Art. Telefon Roskilde 601 (2 Linier).

Fyens Stiftstidende

ODENSE

Holbæk Amtstidende **Odsherreds Tidende**
Enhver Bilist kender Holbæk Amts gode Veje — enhver
Annoncør kender den gode Vej til Kunderne i Holbæk Amt,
Telefon Holbæk 71 Telefon Nykøbing 7

Nalborg Stiftstidende

Nordjyllands største Dagblad

TEKSTILFABRIK

Import En gros *Herning.*

Haderslev Amts aut. Destruktionsanstalt

Telefon Hammelev 32.

Selvdøde og syge Dyr afhentes overalt i Distriktet.

Østsjællands Folkeblad

Køge

Oplag 10.400

Skive Folkeblad

SKIVE

Østsjællands Avis

Køge

TIDENDE

FOR NAKSKOV, MARIBO OG RØDBY

Lollands største Dagblad

Lolland-Falsters Folketidende

Stiftets største Blad

Nykøbing F.

Maribo Amtstidende

MARIBO

Assens Amts Avis

Telf. 372—21, efter Kl. 6 Telf. 21

ASSENS

Aktieselskabet
**Sydjællands
konservative Presse**

Hovedkontor: Næstved
Tel. 1025

Carl M. Cohr's

Sølvvarefabriker

Aktieselskab

Fredericia

Til Rødding Højskoles 100 Aars-Dag.

JOHAN WEGENER

RØDDING HØJSKOLES FØRSTE FORSTANDER

AF ARNE FOG PEDERSEN

Naar Talen er om den nationale Rejsning i Nordslesvig kort før Midten af forrige Aarhundrede og de Begivenheder, der bl. a. resulterede i Rødding Højskole, fremhæves almindeligt — ikke mindst, naar man gaar til P. Lauridsens Fremstilling — C. Flor som Hovedmanden. Han var den, der bragte de Muligheder tilveje, som betingede Højskolens Aabning i November 1844, men samtidig maa man ogsaa være klar over, at for selve Iværksættelsen af det rent praktiske Højskolearbejde med Undervisning og Fags Tilrettelæggelse o s. v. betød Flor ikke noget; da han i Høsten 1845 begyndte som Forstander, kunde han gaa til en Skoleform, der paa det Tidspunkt vel var ny, men som dog havde indhøstet de første dyrekøbte Erfaringer og staaet sin Prøve, ja Tonen for det ny Arbejdes hele Form og Indhold var allerede klart og magtfuldt udtalt i den første Forstanders Tale ved Skolens Aabningsmøde 7. November 1844.

Den, der gjorde dette saare vigtige Pionerarbejde for den første danske Folkehøjskole, hed *Johan Wegener*, en Mand, hvis Navn ikke bør glemmes i denne Skoles Hundredeaar.

Aarene først i 1840'erne var i Sønderjyllands Historie saare begivenhedsrige. Det nationale Røre begyndte i November 1842 med, at Peter Hiort Lorenzen talte Dansk i Stænderforsamlingen, kulminerede i de to store Skamlingsbankemøder og fandt et blivende Udtryk i Højskolen i Rødding. — Hele denne nationale Rejsning og de store Stævners Begejstring danner Baggrund for Rødding Højskoles Oprettelse. Det, man nu havde Brug for, var en Mand, der kunde sættes til den vanskelige Opgave at lede den ny Skole fra Begejstringens og Forventningens Høj-

der og ind i et hidtil ganske ukendt og uprøvet Skolelivs mere slid-somme Hverdag paa Bænkene i den lave Skolestue i Rødding. Det blev Johan Wegeners Opgave.

Wegeners Gerning og hans Skæbne som Højskolemand maa forstaaes baade ud fra de Forhold, hvorunder han kom til at virke, og hans eget Gemyt. Han kom til en Egn, der vel baade i national og folkelig Henseende var under Opvaagnen, men en Egn, som af Kongerigsdanskeren ogsaa ofte følte som fremmed. Dertil kom, at Wegener ifølge Sagens Natur maatte begynde sin Gerning helt paa bar Bund. Højskolens Start afhang ganske af hans Person og Evner; og vel var Wegener, som Flor skriver i et Brev til Schouw, »en Skat for Højskolen«, men han var ogsaa en Mand med et svagt Helbred og et følsomt og noget vægelsindet Gemyt, der let begejstredes og ofte besjæledes af en næsten lidenskabelig Attraa efter at virke for Nationalitet og Folkelighed, men som, naar han mødte Modgang, let og brat sank ned fra Begejstringens Tinder i den dybeste Forsagthed og Skuffelse. Naar dertil kommer en noget højstemt Forventning til de nordslesvigske Bønderkarles Opladthed og Hørelyst og en lidt overdreven Angst for Fædrelandets Undergang, vil man forstaa baade Wegeners Sejr og Nederlag i Rødding. Hans Gerning her rummer nemlig begge Dele.

Johan Wegener er født 3. August 1811 i Gudbjerg paa Fyn, hvor Faderen var Præst; han gik i Nyborg lærde Skole, dimitteredes privat 1831 og blev teologisk Kandidat 1838, Aaret før Grundtvig blev Præst i Vartov; han hører saaledes ikke til dem, der — som et senere Slægtled af Højskolefolk og Præster — fik deres første Vielse til den fremtidige Gerning under Vartov Prædikestol. Men allerede fra Hjemmet og senere fra Studenteraarene havde han faaet Sans for Fædrelandets Anliggender og Nordens Enhed. Han skriver i et Brev til Grundtvig 26. November 1844, at han allerede som Dreng havde læst og næsten lært Grundtvigs Saxo og Snorro, og »da jeg blev ældre, var det Deres faste Tro paa Nordens Aand, der ene styrkede mig og holdt mig oprejst i mangan mørk Time«, føjer han til.

Allerede i Slutningen af sine Studieaar oplevede han det begyndende Røre blandt Studenterne og saa den nordiske Tanke vokse frem, og han sluttede sig tidlig til. Denne hans Indstilling og ikke mindst Interessen for den voksende danske Bevægelse i Nordslesvig i 1830'erne faar en yderligere Understregning, da han i 1840 bliver Huslærer i Humble paa Langeland hos Provst Plesner, der almindeligt ansaas for Øernes liberale Anfører. Opholdet her bliver en lykkelig Tid i Wegeners Liv, og han blev senere forlovet og gift med Husets Datter. Ligeledes havde han hos den forstaaende og liberale Provst rig Lejlighed til at

følge det nationale og folkelige Røre; ikke mindst efter Peter Hiort Lorenzens Stænderkamp sluttede han sig med Iver til Slesvigernes Sag, og allerede i December 1843 udsaa Hans Nissen og L. Skau ham til Forstander for den paatænkte Skole i Rødding. Flor gik med paa Forslaget, og efter mange Overvejelser og trods velmenende Venners Advarsler tog Wegener imod Opfordringen, og sidst i April 1844 udnævntes han, efter nogen Tid i Forvejen at have sendt Flor et Brev, der paa een Gang har Karakter af en Ansøgning og en Præsentation, og hvori han skildrer sin Nationalfølelse i mildest talt lidenskabelige Udtryk. Han takker for Opfordringen og for den Tillid, Professoren herved viser ham, og skriver dernæst: »Jeg besidder af Naturen en glødende Kærlighed til mit Fædreland, hvilken er næret fra Vuggen af og ophidset i de senere Tider, da selv de, som var kaldede til dets Støtter og Forsvarere, blev dets Forræddere, Forhaanere og Bødler. Jeg er rede til naar og hvor at opofre Liv og Blod for det hellige Lands Ære og Hæder, som i det mindste engang kaldtes Danmark. Jeg er gennemtrængt af Had og Harme til Fædrelandets Fjender, dets Halvmænd og Niddinge. — — Jeg besidder nogle Kundskaber i Historie, Filosofi, statsvidenskabelige Gjenstande, samt Fædrelandets Stilling. — — Mit Helbred har i en Aarrække kun været maadeligt — —«.

Mens Wegener opholdt sig hos Peter Hiort Lorenzen for at forberede Højskolens Aabning, indtraf imidlertid i Foraarets og Forsommerens Løb de Begivenheder (Sprogpatentet 29. Marts, Hiort Lorenzens Mandatnedlæggelse, Wegeners Protesterklæring, Forbudet imod den slesvigske Forenings Møder o. s. v.), der en Overgang syntes at true med ganske at lamme Forberedelserne, og først efter at Uvejret i Løbet af Sommeren var trukket over, kunde Wegener 7. November i den lille Skolestue i Rødding for de fremmødte 20 Karle holde sin Indvielsestale, som begyndte med de bekendte Indledningsord fra Ingemanns »Valdemar den Store«: Stig op af Graven du Slægt, som døde! — De er siden hen citeret talløse Gange, men for hin Lejlighed var det et baade genialt og lykkeligt Greb. Intet kunde synes mere velegnet for Aabningen af den historisk-poetiske Højskole i denne Landsdel, hvor det skulde være dens Opgave at frelse Fædreland og Modersmaal, end netop disse Ord, der maner Fortidens store Skikkelser op af Graven for at lyse for en Nutidsslægt, der er slumret ind, men som efter Grundtvigs Tanke skulde vækkes op og genskabes som en forynget og daadkraftig Slægt ved Folkeaadens levende Tale i Historie og Poesi. Efter Talen holdtes der Gilde, og Dagen endte med gode Forhaabninger for den nye Skoles Fremtid, og saa begyndte Hverdagen med Arbejde og Skolegang.

Selve Aabningsmødet gjorde næppe større Indtryk paa Wegener; i to Breve, skrevet 3 Dage senere til Flor og Svingerfaderen Provst Ples-

ner, omtaler han det kun ganske kort, mens talrige praktiske Besværligheder beskrives. Alle Egnens Storbønder er Slesvig-Holstenere, der kun har deres Interesse i at sætte ondt for den ny Skole; Præsten i Rødding karakteriseres som en raa og hjerteløs Person; og dog blev det ikke alene disse udefra kommende Chikanerier, men lige saa fuldt de Skuffelser, Wegener led indad til i det daglige Arbejde, der bevirkede hans Nederlag.

Allerede i de to ovenfor omtalte Breve fortæller han, at han har maattet nedstemme Undervisningen paa Skolen meget under, hvad han havde ventet. — »Det er mig et helt Studium at tale saa dumt og barnagtigt, at man tør være sikker paa at blive forstaaet«, skriver han. Til disse Skuffelser, som en Mand af et andet Gemyt end Wegeners maa ske ikke vilde have mødt i saa høj en Grad, kom imidlertid ogsaa snart ydre faktiske og økonomiske Vanskeligheder af stigende Art, og i December kom han tilmed i sin politiske Iver i en hæftig Strid med »Dannevirke«s Redaktør P. C. Koch, hvem han beskyldte for Slesvig-Holsteinisme. — — Og efter to Maaneders Forløb i Rødding »styrtede han fra Illusionernes Himmelblaa ned paa den bare Jord og forslog sig slemt«, siger P. Lauridsen.

Allerede i et Brev til Flor 17. December bryder det hele ud: han klager sig økonomisk og udbeder sig energiske Forholdsregler, hvis han skal have mere med Højskolen at gøre. »Jeg føler mig saa træt og afspændt i aandelig og legemlig Henseende, at det forekommer mig, at der er ingen Marv i mine Ben og ingen Hjerne i mit Hovede; det er haardt at bo i et fremmed Land (thi det er Slesvig). — Taler man noget, der gaar højere end Spise og Drikke og Embedsmændenes Bedragerier, forstaas man ikke. Jeg tror heller ikke, der findes en Plet, saa blottet for højere Dannelse som her. — Jeg, som saa ofte havde søgt den danske Bonde og fandt mig lykkelig i hans Selskab, jeg ser nu min Uselshed og Koketteriet, jeg har drevet med mine Følelser«. —

Mens han sidder og skriver dette, faar han endog med samme Post to Breve, et fra Grev Friis-Juellinge, der tilbyder ham et af Danmarks største gejslige Embeder Halsted-Aunede i Lollands skønneste Egne, og et fra P. C. Koch, der i Anledning af Wegeners Angreb paa ham — udfordrer ham paa Pistoler. — »Det er næsten slesvigholstensk, saa djævlbrændt og utroligt er det«, skriver han til Flor. — Fortvivlet overvejer og spekulerer han, men da baade L. Skov og Flor raader ham til at tage imod Tilbudet og tilmed deri ser »Guds Finger«, indgiver han ved Nytaarstid sin Afskedsbegæring.

Og saa oplever han dog — al Skuffelse til Trods — allerede ved Gensynet med sine Elever efter Julen, at Resultaterne spottede hans Haabløshed. I Brevene til Flor fra Januar meddeler han, at Eleverne

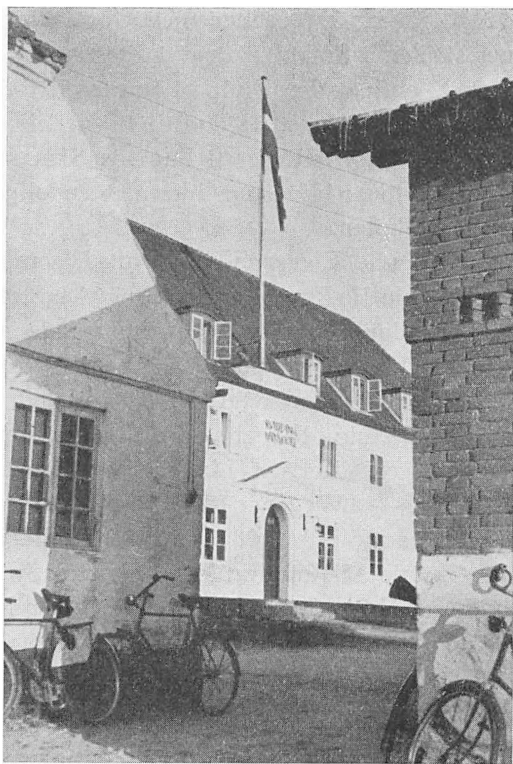
virkelig viser »den bedste og ønskeligste Aand, exemplarisk Opførsel, stor Lærelyst og Flid, samt største Kærlighed og Hengivenhed for mig. Jeg mærker, Højskolens Renomme vokser. Forældrene er veltilfreds; og efter Juleferien har her været mange Brødre, Fætre o. s. v. at bese sig og tale med mig. De vil nu ogsaa paa Højskole. Det lader til at blive en Mode og Forfængelighedssag; og skér det, har vi vundet Spillet«. I andre Breve fortæller han om Elevernes Opmærksomhed; »de sluger hvert Ord og er ivrige efter at faa alt opskrevet«. — »Dette er mere, end jeg havde troet«, slutter han, og tvivlraadig tager han sin Beslutning om at søge Præstekald op til fornyet Overvejelse i Haab om, at der skulde komme Opfordring til ham om at blive i Rødding; men Flor, som sikkert allerede paa det Tidspunkt havde fattet Beslutning om at overtage Skolens Ledelse, fastholdt som sin Formening, at Wegener ubetinget burde tage imod det tilbudte gode Embede; en Opfordring fra Professor H. N. Clausen til Wegener om at fortsætte indløb for sent, og skønt Wegener skriver i Breve til Provst Plesner, at han selv »intet hellere havde ønsket, end at der skulde komme en Del Raad og Opmuntringer til at blive i Rødding«, og skønt han fortæller, at Carl Ploug havde skrevet et meget skarpt Brev til Laurids Skau, fordi han ikke havde raadet Wegener til at blive, saa blev det endelige Resultat dog, at han 5. Maj forlod Skolen.

»Ved Afskeden græd alle Eleverne og jeg med, som vi var piskede, og vi lignede mere gamle Kællinger end Danmarks Støtter og Forsvarere«, skriver han til Flor, »men dette Optrin sagde mig dog, at jeg ikke frugtesløst havde hamret løs paa deres Aand og Hjerte daglig og hver Time; og da jeg sagde dem ligefrem, at det stod til dem, om alt det, som de saa og hørte, skulde være en uddød Nations sidste Krampeetræk eller Opvaagnelsen til et nyt Liv, saa jeg Modet i Fortvivlelsen lyse ud af deres Øjne«. — »Wegener følte sig ved sin Bortrejse som en ulykkelig Elsker, der havde efterladt sin Sjæl i Sønderjylland«, slutter P. Lauridsen sin Omtale af Rødding Højskoles første Forstander. — Og Karakteristiken er rigtig; thi næppe var Wegener kommet til Lol-land, før han i Breve giver Udtryk for sin store Anger over det skete; han beder om, at Pladsen i Rødding foreløbig maa staa aaben, saa han kan vende tilbage, og han udkaster Planer om at komme derover en Maaned hvert Aar som Gæstelærer, men saa vidt jeg ved, er det aldrig blevet praktiseret.

Wegener levede som Præst i Halsted til sin Død 20. August 1883; han tog ivrig Del i Sognets Liv og var en Aarrække Sogneraadsformand; politisk sluttede han sig til de Nationalliberale, hvis Folketingsmand han var i Nakskovkredsen 1849-53. »Dansk Folketidende« skrev om ham ved hans Død, at han saavel i kristelig som politisk Henseende

havde mere tilfælles med Clausen end med Grundtvig. Men han glemte aldrig Sønderjylland og fulgte til det sidste Kampen for den Sag, han i sin Ungdom havde været en saa lidenskabelig Lodtager i. Ved hans Begravelse 27. August havde taknemmelige Sønderjyder rejst en Æresport paa den Vej, ad hvilken hans Kiste førtes til Kirken.

Hundrede Aar er gaaet, siden Wegener modtog sin Kaldelse og for første Gang besteg Højskolekatederet i Rødding og manede en henfaren Slægt op af Graven til at lyse for et Folk, der var hensunken i Blødheds Drømme, men hans Ord klinger i Dag med fornyet Aktualitet i vort Øre. Ogsaa vor Generation har sit at lære af henfarne Slægters Kamp og Strid, af Histoien og Poesiens Tale til vore Hjerter.

Fra Rødding Højskole, 1944.

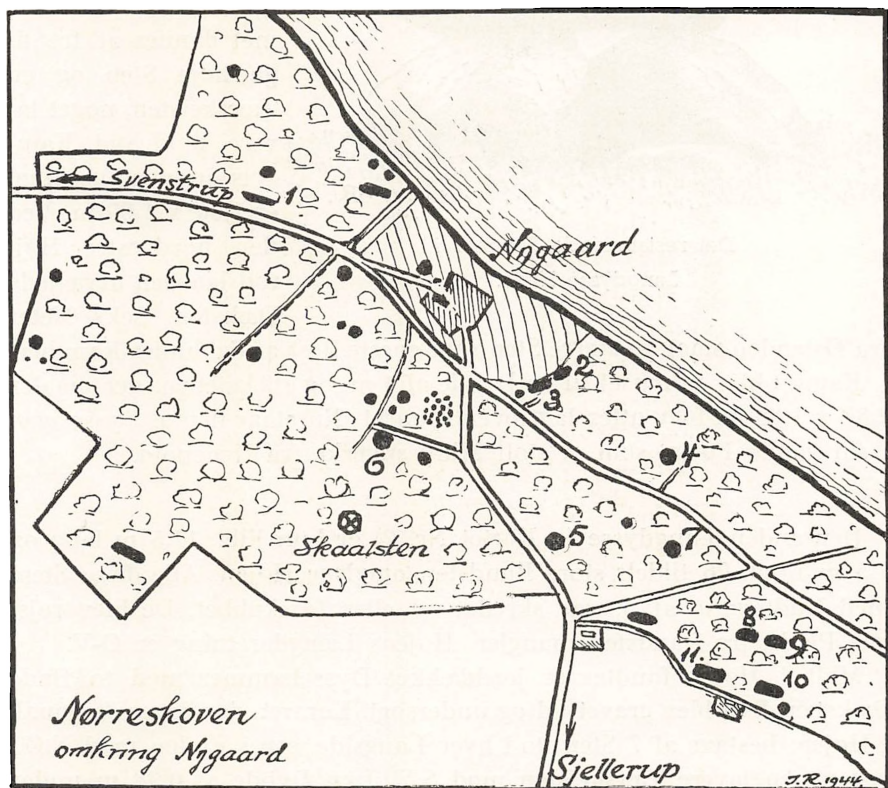
OLDTIDSMINDESMÆRKER PAA ALS RESTAURERES

AF J. RABEN

ILLUSTRERET AF FORFATTEREN

Nørreskoven paa Als er ligefrem fyldt med Oldtidsmindesmærker. Den gemmer ca. 175 Gravhøje, deriblandt nogle Høje fra Bronzealderen og to Grupper af Tuegrave fra den første keltiske Jernalder. Det er dog Megalithtidens monumentale Gravform, der giver den pragtfulde Bøgeskov det ejendommelige Præg.

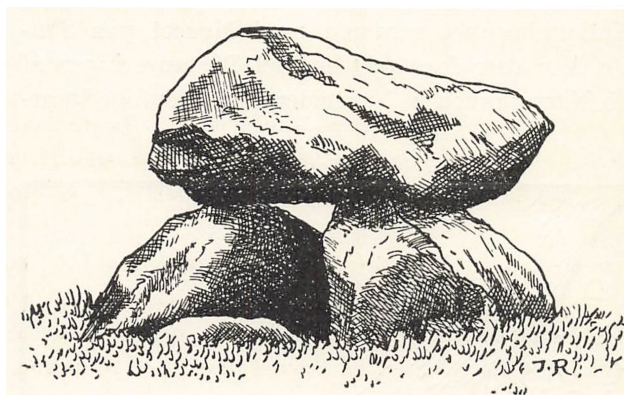
Som tidligere har Nationalmuseet sammen med Museet paa Sønderborg Slot i de sidste Aar atter foretaget en Del Restaureringer af Oldtidsmindesmærker i Nørreskoven i Nærheden af Skovfogedgaarden Nygaard.

Tre Langdysser, der i Aartusinders Løb er bleven stærkt forstyrret, blev sat i Stand i Maj 1942. Tidens Tand har været haard mod vore Mindesmærker i Skovene. Det er ikke alene Menneskehænder, der har forstyrret dem. Højens Randsten skrider ud, faldende Træer kan støde dem ud af Lejet, Trærøddernes langsomme gigantiske Kraft formaar at forskubbe de store Granitblokke. Dækstenene kan skride ned, eller Mennesker har væltet dem af for at faa lettere Adgang til Kamret og Gravgodset. Saaledes laa de tre Langdysser som store Stenhobe.

Den ene ligger ved Hovedvejen til Svenstrup, ca. 400 m n. v. for Skovfogedgaarden (s. Kortet Nr. 1). Den er 22 m lang og 11 m bred, Længderetningen Ø-V, med en Højde af ca. 1 m.

Fire Meter fra Vestenden ligger et udgravet Kammer, hvis ene Side-

Det restaurerede Kammer i
Langdyse Nr. 1.

sten var forskubbet. Det er af sædvanlig Type, regelmæssig firesidet Form, vinkelret til Højens Længderetning. Gravrummet dannes af tre lige høje Sten og en Tærskelsten, noget lavere, mod Syd. Kamrets indvendige Maal er 1,60 x 1,00 m. Ved den nordvestre Højfod laa den afvæltede Dæksten. Seks Meter

fra Østenden staar en større Sten som eneste Rest af det andet Kammer.

Kamret blev udrenset til en Dybde af 1 m, og Dækstenen, der maaler 2,85 x 1,80 m, blev atter lagt over Kamret. Nu staar denne Dysse igen i sin gamle Form, som et stolt Mindesmærke fra Hedenold.

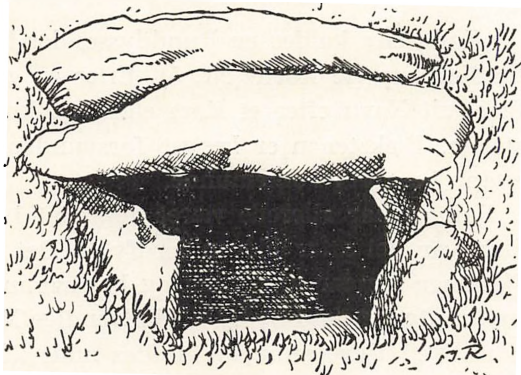
Den anden Langdyse (s. Kortet Nr. 2) er kun lille, 11,5 m lang og 7,5 m bred. 26 tildels store Randsten omgiver Højen. Alle disse Sten, med Undtagelse af 5, var skredet ud eller forskubbet. De blev rejst paa Plads, tre Randsten mangler. Højens Længderetning er Ø-V.

Midt i Højen fandtes et jorddækket Dyssekammer med to flade Dæksten. Det blev gravet ud og undersøgt. Kamret, der ligger diagonalt i Højen, bestaar af 7 Sten, to i hver Langside, een i Enden mod N.Ø., een og en lavere Tærskelsten mod S.V. I en Dybde af 0,98 m under

Dækstenen fandtes Gravgodset. Det laa paa den gamle Skovbund, der var ingen Sten eller Flintlag i Gravbunden. Kamret var fyldt med sten-frit gult Sand.

Gravgodset bestod af en 21,5 cm lang, paa alle fire Sider sleben Flintmejsel, en sleben tyndnakket Flintøkse og fire Flækkeknive.

Den tredie Langdyssse (s. Kortet Nr. 3) ligger kun 5 m længere mod Vest, og begge Dyssers Randsten danner en lige Flugt paa Sydsiden. Højen er 18,5 m lang og 5,5 m bred, omgivet af 38 Randsten. Af disse blev de 32 rejst, kun 6 stod som de

Kamret i Langdyssse Nr. 2.

oprindelig har staaet. Mod Nord og Vest mangler ca. 10 Randsten, de maa være bleven slæbt bort. En meget stor Gran staar midt paa Højen. Det ser ud til, at dens brede Rødder dækker et Kammer. Det vil blive undersøgt, naar Træet engang falder.

Disse to Langdysser, der ligger i Skovbrynet ca. 200 m sydøst for Skovfogedgaarden, har en ualmindelig smuk Beliggenhed. De kroner Toppen af en høj Banke i umiddelbar Nærhed af Havet, med Udsigt over Lillebælt med Fyns Kyst i det fjerne. De Gamle har nok forstaaet at vælge smukke Hvilesteder til deres Døde.

I Maj 1943 fortsattes Restaureringsarbejdet omkring Nygaard. Ved Hovedvejen SØ for Skovfogedgaarden ligger en Runddyssse (se Kortet Nr. 4). Dækstenen er borte. Overkanten af Kamrets Bæresten stak frem i Højtoppen. Det bestaar af fire Sten, én i hver Langside og en for hver Ende. Endestenen

mod Syd er lavere, der er Indgangen til Gravrummet. Kamret blev rensed ud og det viste sig da, at det ikke har været udgravet, som de fleste. I en Dybde af 1 m laa Flint-

Runddyssse Nr. 4.

laget, og paa dette fandtes et 29 cm langt, meget svært og raat tilhug-

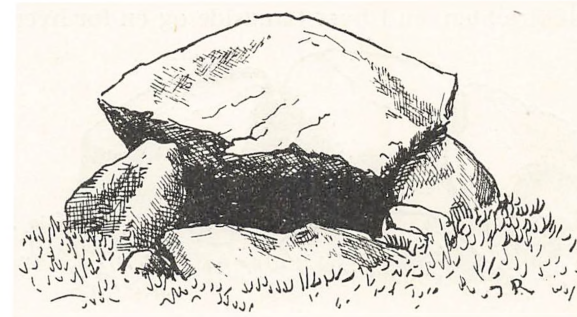
get Spydblade af Flint, en tyknakket sleben Flintøkse, med opskærpet Æg og en lille Tværpil af Flint. Kamrets Bundmaal er 1,8 x 1,00 m. Af Højens Randsten er kun to bevaret.

»Korssten« kaldes en Runddysse, der ligger ved Vejen fra Nygaard til Sjellerup (se Kortet Nr. 5). Efter en gammel Beretning har Dyssen faaet sit Navn efter et Kors eller Hjukors, der var indhugget i Dækstenen. Dækstenen er længst forsvunden, men Navnet »Korssten« er endnu bevaret i Folkemunde.

Kamret har allerede været udgravet i tidligere Tid, men i Aarenes Løb var det atter bleven jordfyldt. Det blev rensed ud. Det anselige Kammer bestaar af 4 Sten og har samme Form som Nr. 4, ligeledes med Indgang mod Syd. Dets indvendige Maal er 1,95 x 1,00 m, Dybden 1 m. Ved Udrensningen fandtes midt i Kammerfyldet en lille Flintmejsel. Om den i sin Tid har hørt med til Gravgodset kan ikke siges.

Samtidig blev tre af Tuegravene syd for Nygaard undersøgt for at faa konstateret, hvilken Tid de hører til. Det er smaa Høje, 3-4 m i Tværmaal og op til 0,5 m høje, med smaa Randsten. Gravene er fra den keltiske Jernalder. De er yderst fattige hvad Gravgoods angaar. En Brandplet med spredte brændte Ben udgør Graven, i den ene Høj fandtes et Par smaa Jernfragmenter. Til samme Tid hører en anden Gruppe af ca. 40 Smaahøje lidt længere mod Syd i Nørreskoven, i Nærheden af Frydendal. Denne Højgruppe kaldes i Folkemunde »Svenskegravene«.

En Runddysse syd for Skovfogedgaarden (se Kortet Nr. 6) laa stærkt forstyrret. Kamrets Bæresten var bragt ud af Leje, en stor Bøg var

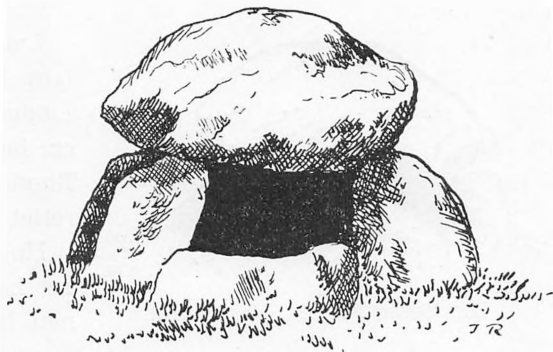
Runddysse Nr. 6.

groet op midt i Kamret. Dækstenen laa ca. 2 m borte. Efter Restaureringen ligger Dyssen nu som den ses paa Tegningen. Kamret bestaar af 6 Sten, to i hver Langside og en for hver Ende. Indgangsstenen mod Syd er lavere. Af Bærestenen til højre for Indgangen

var et Stykke afsprængt, saa der maatte lægges en anden Sten paa, for

at støtte Dækstenen. — Højens Tværmaal er ca. 10 m, Højen ca. 1,00 m. Af Randstenene er kun to bevaret.

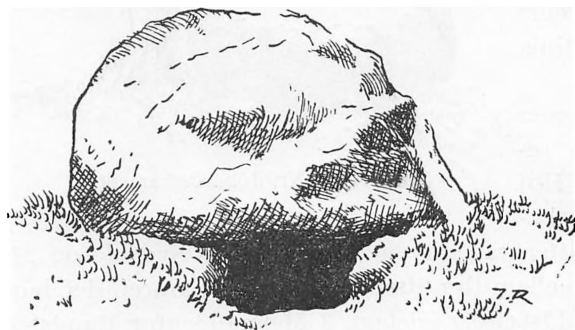
Paa en høj Bakketop SØ. for Nygaard ligger en Runddysse (se Kortet Nr. 7), der var falden sammen. Den store Overligger laa et Par Meter derfra og et Par af Kamrets Bæresten var bragt ud af Leje. Dette Dyssekammer blev rettet op og staar nu som et af Nørreskovens stolteste Oldtidsmindesmærker. Det anselige Kammer har et indvendigt Maal af ca. 1,70 x 1,00 m. Det er af almindelig Form, med to Sten i hver Langside og en for hver Ende, den lave Indgangssten er mod Syd. Ved Udrensningen af Kamret fandtes en Flintøkse.

Dyssekammer Nr. 7.

Lidt længere mod Syd-øst, ad Østerholm til, ligger flere Langdysser (se Kortet Nr. 8, 9, 10), der blev sat i Stand ved samme Lejlighed. Nr. 8 er en lille Langdysse, knap 20 m lang og 12 m bred. Længderetningen er Ø-V. 4,5 m fra Vestenden ligger et Dyssekammer uden Dæksten, det er 1,60 m lang og 0,55 m bredt og ligger i Højens Længderetning. Kamret har engang været udgravet til Bunds, men i Aarenes Løb var det næsten bleven fyldt igen med Jord og Blade. Højen har haft to Kamre, det andet har ligget ca. 5 m fra Østenden og er fuldstændig ødelagt. Der ligger nu kun en af Kamrets Sten paa Stedet. Alle Randsten er borte.

Langdysse Nr. 9, ca 20 m lang, 11 m bred og ca. 1,25 m høj. Længderetning Ø-V. 11 Rand-

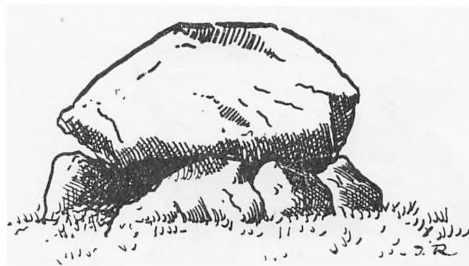
Langdysse Nr. 9.

sten er synlige, flere ligger skjult under Skovmulden. Midt paa Højen ligger en stor Dæksten over et hidtil urørt Kammer. Dækstenen blev løftet op og Kamret undersøgt. Det blev udgravet til en Dybde af 1 m, ned til den gamle Skov-

bund. Der var ikke Flint eller Stenlag i Bunden. I en Dybde af 0,95 m

laa et Par Smaaskaar af et Lerkar, fuldstændig opløste, andet Gravgods fandtes ikke.

Kamrets uregelmæssige Form tyder paa, at det er blevet ombygget i en senere Tid, maaske i Jættestuetiden, og maa derfor betegnes som en »Dyssestue« (sml. »Sønderjydske Maanedsskrift« 1940, S. 255). Ved den snævre Indgang i Kamrets Sydøsthjørne fandtes ingen Tærskelsten, istedetfor var der en Opstabling af mindre Sten.

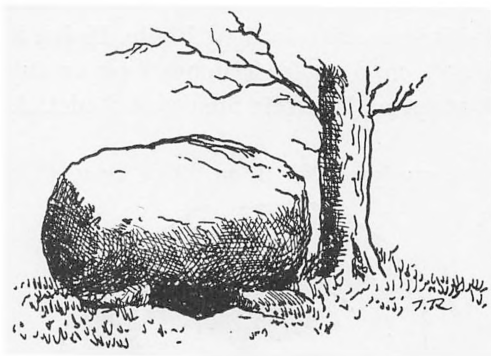
Langdysse Nr. 10a. Vestkamret.

Langdysse (se Kortet Nr. 10), lang 16 m, bred 8 m, høj 1,5 m. Længderetning Ø-V. 8 Randsten er bevaret. Af de 8 bevarede Randsten var 3 væltet, de blev rettet op.

Højen har to Kamre. Vestkamret bestaar af 5 Sten. Dækstenen laa afvæltet ved Højfoden. Den store Sten, der maalte 1,6 x

1,2 m, blev atter lagt over Kamret.

Østkamret laa urørt med Dækstenen paa sin Plads. Den blev løftet op og Kamret udgravet. Kamrets Størrelse 1,7 x 0,9 m, det blev udgravet til en Dybde af 1,05 m. Helt i Bunden fandtes et stærkt Brandlag og paa dette et 6-7 cm tykt Lag af brændt Flint. Det eneste Gra-ven indeholdt, var et stærkt opløst, lille Karskaar. — Efter Undersøgelsen blev Dækstenen atter lagt paa sin Plads. — Begge Kamre ligger tværs paa Højens Længderetning, med Indgang mod Syd.

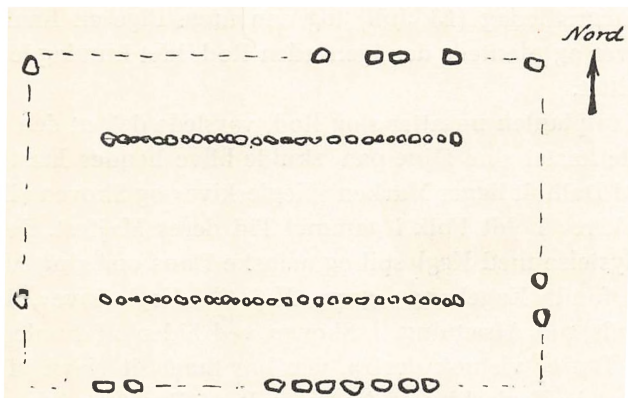

Langdysse Nr. 10b. Østkamret.

I Maj 1944 blev Langdysssen »Troldhøj« (Kort Nr. 11) restaureret. Den 18 m lange Høj har paa begge Langsider bevaret de tætsluttede Randstensrækker, 30 langs Højens Sydside og 27 paa Nordsiden. Bredden mellem Randstenene er 8 m. Kamret, der har ligget midt i Højen, er fuldstændig ødelagt. 3 Meter udenfor Randstenene har Dyssen været omgivet af en Stenrække af store Sten. Desværre er de fleste forsvunden, der er nu kun 18 tilbage. Det er store, smukke

1,50 m høje Sten, foran Østenden maaler det op til 2,25 m i Højden.

Dette Mindesmærke er enestaaende i sin Art. De høje Stenrækker uden for Dyssens Randsten kendes ikke andre Steder. Paa et lille Omraade omkring Nygaard ligger nu godt 20 stolte Grave fra Megalithtiden.

Grundrids af Langdyssen »Troldhøj«.

AF JES BOSSEN SKOV'S FORTÆLLINGER

VED HANS HANSEN TOFT, BARSMARK

Ved Midsommerstid drog Løjt Sogns Ungdom ud til De brune Bjerge efter »Sankt Hansløg« (St. Hansurter). Denne Plante, Rød St. Hansurt, er almindelig paa Egnen; især er der mange ved de brune Bjerge. Den gulblomstrede St. Hansurt er ret sjælden heromkring.

Den Skik, at Sognets Karle og Piger i Flok gik ud efter den løndomsfulde Urt, holdt sig her i Sognet til omkr. 1880. Skikken at brænde St. Hans Blus er ikke gammel paa Egnen; det første Blus tændtes paa Ildenbjerg ved Løjt Kirkeby paa Midsommeraften 1883.

St. Hansløgene blev sat op under Bjælken for at spaa Kærestefolk. Karlens og Pigens Navne blev skrevet med Kridt neden under Blomsterne. Saa gik man jo i Spænding og kiggede til Urterne. Bøjede de sig mod hinanden, var det et sikkert Varsel om, at det paagældende Par fik hinanden; men voksede Urterne fra hinanden, ja, da betød det, at de to unges Veje skulde skilles.

Naar Sognets Piger og Karle havde fundet St. Hansurterne, tyede de

gerne ind paa »Bassehus« for at faa sig en Svingom. Ejendommen »Bassehus« ved de brune Bjerge havde i gamle Dage Krohold, og Midsommersaften var Spillemanden mødt og gned Fiolen, mens Ungdommen svang sig i den lyse Sommernat.

Om en anden gammel Skik fortalte Jes Skov:

Paa Margrethedag (13. Juli) tog den unge Pige en Kaalplante, skar Stilken over og plantede den igen uden Rod, idet hun lagde en lille Sten under Snittet.

Hvis Kaalplanten nu atter slog Rod, varslede det, at den Ungersvend, hun havde kastet sine Øjne paa, skulde blive hendes Fæstemand.

Tæt ved Dalholt ligger Marken »Kegleskive« og Skoven »Drengesryd«. I »Kegleskive« holdt Folk i gammel Tid deres Majfest. Det var en hel Folkeforlystelse med Keglespil og maaske Dans omkring Majtræet. Paa den Dag fandt Kagekønnen gerne Vej til »Kegleskive«, hvor hendes Varer fandt god Afsætning. I Skoven ved Siden af tumlede Drengene sig i Leg. Det er vistnok derfra, den har faaet sit Navn »Drengesryd«.

Majfesten i »Kegleskive« fejredes endnu i Fyrreerne i forrige Aarhundrede, men gik saa af Brug. Derimod holdt de Barsmark Drengene til helt ned omkring vort Aarhundrede den Skik i Hævd, at de om Sommeren skulde ned at lege Røvere i Skoven »Drengesryd«. Drengenes Leg har altsaa været det sidste Levn af en aarhundredgammel Folkefest.

SAMPLEREN

FORVARSEL OM DØD.

I Lille Emmerske var der engang »Gæst« (Selskab), og blandt Gæsterne var der en Kone fra Visby. Konen i Huset hørte en Bil komme op til Huset, men da hun vilde se efter, var der ingenting. — Nogen Tid efter døde den Kone fra Visby, der havde været med til Gæst, og der kom en Bil kørende op til Huset for at hente Manden til Visby.

Marie Petersen, Korntved.

En Aften, da en Kone i Lille Emmerske og hendes Barn vilde gaa i Byen, mødte de en Ligskare med to skimlede Heste for Ligvognen. Hvor de end gik hen, kunde de ikke komme af Vejen for den, og til sidst maatte de ned i Grøften. — Da saa min Morfar døde, var begge deres Heste med Føl, og de maatte laane Naboens to skimlede Heste.

Marie Petersen, Korntved.

DEN RØDE SLØJFE.

For mange Aar siden kom en ung Pige fra Emmerske gaende fra

Tønder. Paa Vejen hjem fandt hun en rød Sløjfe og samlede den op. Da hun kom hjem, blev hun vanvittig. Man søgte til en Heksemester i Gredstedbro, og han sagde; at naar han kom til det Sted, hvor hun havde samlet Sløjfen op, saa vilde Pigen være rask, og saadan gik det ogsaa.

Marie Petersen, Korntved.

SET I FORBRAND.

Vor Gaard har engang været set i Forbrand i min Bedstefaders Tid. En Eftermiddag, da man drev Kreaturerne hjem fra Marken, røg det ud af Vinduer og Døre. Man drev i en Fart Kreaturerne til Marks igen, og Naboerne kom løbende med Vand for at slukke Ilden. Men der var intet at finde; Folkene undersøgte hele Huset, men fandt ingenting. Der blev sat Brandvagt om Natten.

Marie Petersen, Korntved.

FORVARSLER.

En Lærer fra Ballum mødte en Aften et Ligtog, hvori han saa sig selv i Frakke og høj Hat, og han havde endda ingen. Der gik et Aar eller to; han fik Frakke og høj Hat og kom med i Ligtoget, som han havde set det.

Senere kom han til Emmerske og blev Lærer der. En Aften var han til Gæst hos en gammel Frøken, som boede i min Bedstemors Aftægts-hus. Hen paa Aftenen kom han ud, og da saa han en Ligvogn komme kørende ind til min Bedstemors Hus. Saa brød Verdenskrigen ud; min Onkel kom i Krigen og faldt i Rusland og blev en Aften kørt til Hjemmet i Emmerske og begravet derfra.

— — —
I Lert tjente en Pige som Husholderske hos en gammel Mand. En Aften, hun var ene hjemme, lød der pludselig tre Slag paa Vinduesposten. Da Manden kom hjem, fortalte hun, hvad hun havde hørt. Manden sagde, at naar han døde, vilde han komme ud ad dette Vindue. Fjorten Dage efter døde han, og da han skulde begraves, skulde han ud gennem Vinduet, og da lød de tre Slag igen paa Vinduesposten, for at faa den slaaet ud.

— — —
I Visby boede der to Familier sammen i et Hus. Da den ene Kone kom sent hjem en Aften, kunde hun ikke komme forbi Døren for noget sort. Kort Tid efter døde den anden Kone, og hendes Kiste blev sat der, hvor den første Kone havde set det sorte.

Marie Petersen, Korntved.

DEN RØDE KO.

Da min Bedstefar (Peter Sørensen, Jejsing, født 1871) var 10 Aar gammel, tjente han paa Lindskov-Mølle (ved Gallehus).

En Dag saa Møllerens Sønesøn en rød Ko komme gaaende hen ad Diget og ind gennem Havelaagen. Han kaldte paa sin Bedstemor, og hun kom ud til ham, men hun kunde ingenting se.

Dagen efter gik Møllerens Datter og en Veninde, der var paa Besøg hos hende, ud i Møllen for at kalde paa Møllensvenden til Middag. Møllensvenden sagde til dem, at de skulde passe paa Kværnen, saa den ikke greb fat i deres Tøj. Næppe havde han sagt det, saa kom den ene Pige for tæt hen til Kværnen. Hun blev snurret med rundt og døde kort efter, at hun var blevet befriet.

Man lagde hende paa en Stige med et rødt Tæppe over, og de gik med Liget ad den samme Vej, som Drengen Dagen i Forvejen havde set den røde Ko komme gaaende.

Hulda Christensen, Jejsing.

FORVARSEL.

Da mine Bedsteforældre boede i Østerby, oplevede de en Dag i 1892 følgende:

En Aften, efter at de var gaaet i Seng, hørte de noget støj inde i Stuen ved Siden af. Min Bedstefar sprang ud af Sengen og gik derind, men han saa ingenting. Han gik saa ind i det Værelse, hvor hans to Sønner sov, og de laa og græd. Men da Bedstefar spurgte dem, hvorfor de græd, sagde de, at der var ikke noget.

Dagen efter fortalte de to Drengene imidlertid til Bedstemor, at de havde set en Skikkelse staa ved Fodenden af Sengen, og den havde kastet noget ned paa dem.

Samme Dags Aften kom Naboen og hans lille Pige og et helt lille Barn ind til mine Bedsteforældre. Hans Kone var død, og nu kørte de Barnevognen gennem Stuen og ind i det Værelse, hvor de to Drengene sov. Her lagde de det lille Barn paa Sengen, og den Støj, mine Bedsteforældre havde hørt, gentog sig nu.

Hulda Christensen, Jejsing.

FORBRAND.

Engang kom min Oldefar (Søren Sørensen, Gallehus) og en anden Mand fra en Auktion. Da de kom til Oldefars Hus i Gallehus, saa de et Hus i Nærheden brænde. De løb derhen, men saa nu intet.

Flere Aar senere saa min Bedstefar (Peter Sørensen, Jejsing) det samme Hus brænde. Han løb derhen, men da var der ingenting at se.

Huset er ikke brændt endnu.

Hulda Christensen, Jejsing.

Haslev Gymnasium - *Kostskole for Dreng*

Eksamensret til Mellemskole-, Real- og Studentereksamen.

Alle Oplysninger ved Henvendelse til

Peter Kæstel, Rektor. Haslev.

Helsinge Kost- og Realskole

NORDSJÆLLAND

Skolen er beliggende i en smuk skovrig Egn nær Kattegat. Skolebygningen er ny og tidssvarende. Universitetsuddannede Lærere.

Program sendes. *O. Nelsson*

Stenhus Kostskole, Holbæk

Rektor Svend Larsen

Fra 1. August 1944 særskilt nyoprettet Gymnasieafdeling for Piger.

KOSTSKOLEN TØLLOSE

1 Times Kørsel fra København. Skolehjem for Dreng og Piger. Udlands-Danskes Børn kan bo paa Skolen i Ferierne. Elever optages fra 7 Aars Alderen. Underskole, Mellemskole, Realklasse.

Marie Hesseldahl. Louise Højer.

BRUN & SØRENSEN A/S

Kgl. Hofleverandør
grundlagt 1893

INGENIØRFORRETNING

Varme - Sanitet - Gas - Vand - Elektricitet

AARHUS

Kannikegade 18

Tlf. Nr. 4362 - 4363 - 4364

KØBENHAVN

Niels Ebbesenvej 20

Tlf. C. 5036

H. C. Hansen

Trikotagefabrik

Ikast

Telf. 21

Brug Sønderborg Garn fra

A/s Det Nordiske Kamgarnspinderi

Sønderborg

Køb dansk Arbejde!

Jydsk
Trikotagefabrik A/S
IKAST

NIELS LARSEN'S
TRIKOTAGEFABRIK

Hammerum

Snoghøj Gymnastikhøjskole Fredericia.

3 Maaneders Sommerskole.

5 — Vinterskole.

Skoleplan sendes.

Jørgine Abildgaard. Anna Krogh.

Københavns Maskinskole.

Statsanerkendt Lærestanst.

Kursus til Maskinisteksaminer, Elektricitetsinstallatørprøven for Maskinister, Maskinpasserprøven, Motorpasserprøven, Kedelpasserprøven, Den kommunale Elektricitetsinstallatørprøve. Program tilsendes, og alle Oplysninger gives ved Henvendelse til Skolens Kontor,

Jagtvej 163, København Ø.

dgl. 9-15 og 18-20 (Lørdg. undt.)

Rødning Tømmerhandel

Chr. J. Ravn

RØDDING

Harald Bo Bojesen

Boghandel

AABENRAA

Dansk Nellikerkultur

AABENRAA

„CIMBRIA“

Tømmerhandel A/S

Aabenraa

Træløst - Bygningsartikler

Støbegods

Tlf. 2006 - 2007 - 2008

Dyekjær & Christensen

Fiskeeksport

Ringkøbing
SLÆGTSFORSKERNES BIBLIOTEK

DANSK MASKINOPLAG ^{A/S}

(JØRGEN M. HANSEN)
Aabenraa - Telf. 2044

Sønderjyllands ældste og største Specialforretning i Maskiner
for Landbruget.

Aktieselskabet

Holbæk Maskinfabrik

Originale Holbæk Tærskværker og Halmpressere

Holbæk Amts Andels-Svineslagteri

HOLBÆK

Haderslev Klædefabrik

M. Schaumann

HADERSLEV

GRAM

KOLEANLÆG

Brødrene Gram ^{A/S}

Vojens

HUSK VORE CISTERNER

»Phønix Model 33«, »Idcal 1935« og
»Phønix-Duplex« (dobbeltskylende).

Maskinfabriken Phønix Odense

POUL KRØJGAARD

Trikotagefabrik

HERNING

Telf. 406

Hans Jensens Eff.

Trikotagefabrik

I K A S T

DIPLOM-IS.

Haderslev Telef. 1160

Vejen Telef. 3

Kirkegaard & Co A/S

Trikotagefabrik

HERNING

Hovedkontor:

Selskabet Ejendom

Vesterbro 18 . Aalborg

ASMUS HANSEN

Kolonial- og Kortevarer
en gros

Haderslev

Smith & Co. ^{A/S}

Cykler og Cykledele
en gros
ODENSE

Carl J. Ulrich & Søn

Aktieselskab

Haslev - Telefon 600

Aktieselskabet

Dampmøllen i

Nykjøbing p. F.

Poul Pedersen

Landsretssagfører

Vejle

Aktieselskabet

Skive Markfrøkontor

Frøavl - Frøhandel

Skive.

Telf. 94. 2 Lin

Marie Christensen

Hjemmebageri & Conditiori
med Thesalon

Bispetovr - Aarhus
Telefon 1939 - 3222

Dansk

Køleautomatik- og Apparatfabrik

Nordborg.

Ringsted Jernstøberi og Maskinfabrik
Aktieselskab
RINGSTED

Skagen Kul & Trælastforening

AKTIESELSKABET

HAGEN & SIEVERTSEN
ODENSE
GRUNDLAGT 1851

1/s J. JUNGET

Træbearbejdningsmaskiner

Telefon 36

HERNING

Nordisk Trikotagefabrik
Haderslev

Forsikrings-Aktieselskabet

N O R D E N

København V.

Vestre Boulevard 34

Telefon 884

De renser let og skurergodt

med

VITO
Kraft Skurepulver
1/s KAALUNDS SÆBEFABRIKER, KOLDING

Vesuv

KUL-STOKER
ODENSE Tlf. 7097

Er ogsaa velegnet til Fyring
med Tørv og Brunkul

*Magasin
du Nord*

v/ Alfred Johansen,
Graasten

Aktieselskabet

Vejle Tekstilfabrik

Lolland-Falsters
Andels-Svineslagteri
Nykøbing Fl.

Kjøge
Andels-Svineslagteri
Køge

Andelsselskabet

**De forenede
Mejerier**

Aarhus

N. C. Kloster

Haderslev

T6lf. 2210 - 2211

A/s NICOLAI OUTZEN

Korn - Foderstoffer - Saasvæd

HADERSLEV

SLÆGTSFORSKERNES BIBLIOTEK

Aktieselskabet

Motorfabriken „Frederikshavn“

Til alle Festligheder

PREMIER IS

Esbjerg

Støt dansk Industri

M. Jørgensen, Frøavl & Frøhandel

Grejsdalen A/S. Vejle.

**NAKSKOV
SKIBSVÆRFT**
NAKSKOV DANMARK

Oscar Christensen

Kolonial en gros

Kolding — Varde — Haderslev — Aabenraa

N. MIKKELSEN SØRENSEN

Murermester og Entreprenør

Ndr. Fasanv. 217 Tlf. C. 4520, Taga 1700 og 1717
KØBENHAVN

Adda

Korsetterne virker slankende,
sidder eminent og er beha-
gelige i Brug.

TELF. C. 13186

KRYDSFINER-HANDELEN

HYLTebro 5
KØBENHAVN
N.

A/S **P. SCHOU & CO**
TRÆLASTHANDEL

Kolding (Grundl. 1840)

JESPER NIELSEN

TRICOTAGEFABRIK

HERNING

N. P. Hansen & Co.

Spedition — Kontrol
og Pakhusforretning
Odense

Aktieselskabet

Helsingørs Væveri

Helsingør.

P. Conradsen

Teknisk Maskinforretning

Telefon 900

Frederikshavn

Sønderjydsk Teglintudstri

Nordre Fasanvej 217 - København N.
Telf. C. 4520 - Tage 1700 - Fage 1717

Facadesten, flammede Sten, Tagsten, Drænrør
Alle Bygningsartikler

Forlang **Gulvtæpper**

fra

Sønderjydsk Tæppefabrik

A. R. KJÆRBY

Højer

De Forenede Teglværker ved Aarhus. Aktieselskab

Tlf. 644. Kontor: Paallé 15, Aarhus. Tlf. 6444.

Facadesten, Tagsten, Radialsten, glass. Tagsten og Mursten

Paasch & Larsen, Petersen

Aktieselskab

HORSENS

Telefoner: 207 — 807 — 808

Restaurant

Bryggergaarden - Odense

Byens bedste Spisested

Skal man til og fra

Sønderjylland

benytter man

Sydfynske Jernbaner

Pindstrup Mosebrug

SAVVÆRK & EMBALLAGEFABRIK

Telefon Pindstrup { 13
18

Aktieselskabet

Dampmøllen Victoria

Odense

Eriksen & Christensen

Aktieselskab

Korn og Foderstoffer

Esbjerg

Thisted

Uldspinderi & Tæppefabrik A/S

AKTIESELSKABET

NORDISKE KABEL- OG TRAADFABRIKER

KØBENHAVN F.

*Graasten
Teglværk*

GRAASTEN

Alsisk Frøavl^{A/S}

Telf. 18

Sønderborg

Frøcontoret

(for undersøgt Markfrø)

(Grundlagt 1887)

KOLDING

Leveringer under Statsfrøkontrollens selvvirkende Kontrol

Antager Frøavlere

Rio Radiatorer

Ribe Centralvarme-Komfurer

Ribe Centralvarme-Kaminer

Ribe Kakkelovne

Ribe Kaminer

A/S Ribe Jernstøberi

Ribe Telf. 261 (2 Linjer)
Grundlagt 1848

HOTEL TØNDERHUS

Chr. Rasmussen

DANSKHEDENS NYE BORG

Restauration Værelse

Selskabslokaler

Telefon 622

Tønd

HOTEL SØNDERBORGHUS

Tscherning Hansen

DEN DANSKE BORG

Restauration Værelse

Selskabslokaler

Telefon 601

Sønderborg

SÆLGT FORSKERNE'S BIBLIOTEK

„Den smukkeste afrundede Digtermonografi, vor Litteratur ejer.“

Overbibliotekar Carl S. Petersen.

VILHELM ANDERSEN
POUL MØLLER

HANS LIV OG SKRIFTER
EFTER TRYKTE OG UTRYKTE
KILDER

3. Udgave 10 Kr.

G Y L D E N D A L

Jydsk Grundejerkreditforening
Herning.

Udlaan: $\frac{1}{4}$ 1942: 219.584 900 Kr.

Reserver: $\frac{1}{4}$ 1942: 10.550.815 Kr.

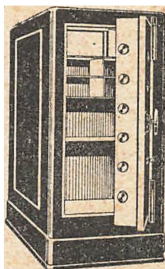

KERAMIK

M. H. JÆGER

Aarhus Pengeskabsfabrik
Grundlagt 1894

Fabrik for **Pengeskabe,**
Panserdøre, Boxanlæg

MORSØ STØBEGODS.
AKTIESELSKABET
N. A. CHRISTENSEN & CO.
KONGELIG HOFLEVERANDØR
NYKØBING MORS

A/S H. C. Møllers Sæbefabrik & Oliemølle
A A R H U S

Grundlagt 1829. Telf. 9800

Prima blød Sæbe, Linolie og Fernis.

I. B. Bruun & Søn A/

Nykøbing F.

Maskiner for Træindustrien.

SLÆGTSFORSKERNES BIBLIOTEK